Th. Kittelsen

Blaafarveværkets samling

Kittelsen-museet,
Koboltgruvene

20.10.2017

Blaafarveværket
og Koboltgruvene

Dompap

Skisseblad med motiv på begge sider, 14 x 18 cm. MBV.04106

.

Kittelsen-museet på Koboltgruvene

Blaafarveværkets samling av Theodor Kittelsen er en integrert del av industrimuseet. Samlingen vises i Kittelsen-museet på Koboltgruvene og ved utlån til nasjonale og internasjonale utstillinger. Museet ble åpnet av Kong Harald 21. mai 1993 og følger Blaafarveværkets åpningstider.

Gaven til Blaafarveværket

Kittelsens gjenlevende barn, Nanna og Helge Theodor, spurte i 1987 om Blaafarveværket ville påta seg å bygge et permanent museum for Kittelsens kunst. Det fantes i familien en rekke gjenstander som i så tilfelle ville skjenkes museet. Dette skjedde samtidig med at Blaafarveværket arbeidet med å gjenreise og gjøre tilgjengelig de tekniske minnene på Koboltgruvene. Blaafarveværket bygget opp et hus på Koboltgruvene, som en gang hadde vært bosted for gruvefolkene, og gjorde det til et Kittelsen-museum.

Gaven fra familien bestod av betydelige treskjæringsarbeider som bokskapet, arbeidsbordet, sjakkspillet, papirkurven, to kubbestoler, en rekke veggfriser, samt mindre objekter. Dette var gjenstander Kittelsen viste på utstillinger i sin levetid, men som hadde fungert som familiens interiør siden den gang. Først ved Kittelsen-utstillingen på Blaafarveværket i 1980 fikk de igjen karakter av å være kunst. I tillegg bestod gaven av personlige gjenstander fra kunstneren, deriblant malesaker.

Samlingen

Det fulgte ikke originalkunst av Kittelsen med gaven fra familien. Med et særlig fokus på den naturpoesien Kittelsen skapte i de årene han bodde i Sigdal er kunstsamlingen møysommelig bygget opp av Blaafarveværket ved innkjøp gjennom de siste 20 år.

I samlingen finnes hovedverk som *Nøkken som hvit hest* (1909), *Nyttårsny* (1905), *Soleglad* (1907) og *Husmand* (1913). Fra Kittelsens illustrerte bokverk «Troldskab» (1892) har samlingen oljeversjoner av *Bergtrold* (1905, med egenhendig utskåren ramme), *Troldfulgen* (1895) og *Kisteguld* (1892). Landskapspoesien er representert med bilder som *Skoglandskap med tjern*, *Andersnatten ved Soneren*, *Fra Lauvlia* (1904), samt månedene *December* og *Februar* fra serien «Aarets Maaneder» (1890) og *Stjerneskinn en vinternatt*. De mer humoristiske sider av kunstneren møtes i verker som i *Nisser og dverge bygger i berget* (1907), *En taler ved stegen*, *En Maalstræver* (1910) og *Å Hutte Tu!* (1903). Til Kittelsens dekorasjoner i Holmenkollen Turisthotel 1896 finnes både de originale skissene (9 ark hver med flerfoldige figurer) og utskårne figurfriser med hotellets motiver. Samlingen har også en rekke tegninger – både illustrasjoner (til Asbjørnsen eventyr, Mathias Skeibroks Skrøner, Johan Herman Wessels «Hundemordet», Theodor Casparis «Kampen for tilværelsen», Kittelsens «Fra Lofoten»), og frittstående motiver (*Kirke i sne*, *Dompap*, *Julebesøk*), samt grafikk (*Du slette tid!*, *Soria Moria Slott*, *Nøkken*, *Øde*, *Tiur i topp*, *Hellebekk*). I tillegg finnes kuriositeter som den utskårne Hustavle med Wergelands dikt, et egenhendig julekort med nissetegning og syv originale brev fra kunstneren til forskjellige mottakere.

Deponi

Blaafarveværket samarbeider med Sparebankstiftelsen DNB / Dextra Artes om Th. Kittelsen. Flere verker fra Sparebankstiftelsens samling er deponert på Kittelsen-museet: *På veien til gilde i Troldslottet* (1904), *Dompap* (1903) og *I venteværelset* (1883).

Bokutgivelser og større spesialutstillinger fra Blaafarveværket

1980

Th. Kittelsen – de lyse årene i Sigdal (1980)
Ved den første Th. Kittelsen utstilling – «De lyse årene i Sigdal» i 1980 ble det publisert en katalog på 120 sider med illustrasjoner i farge og sorthvitt.

Teksten ble skrevet av kunsthistoriker Sidsel Helliesen og hadde i tillegg til mindre innledninger, også tekster om hvert av de 87 utstilte verkene.

1995

Sommeren med Th. Kittelsen (1995)
De to store Kittelsen-utstillingene på Blaafarveværket og Koboltgruvene i 1995, som omfattet 203 utstilte verker, ble ledsaget av en 152 sider stor katalog, med illustrasjoner i farge.

Tekstmaterialet i boken var, i tillegg til utdrag fra Kittelsens egne fortellinger og selvbiografien *Folk og Trold – Minder og Drømme*, utdrag fra tidligere publiserte tekster av Christian Krohg, Christian Skredsvig, Theodor Caspari og Ingerid Kittelsen Treider.

Svartedauen (1998)
Til utstillingen av Kittelsens originalillustrasjoner til Svartedauen på Kittelsen-museet i 1998 ble «Svartedauen» (1900) publisert som en faksimile.

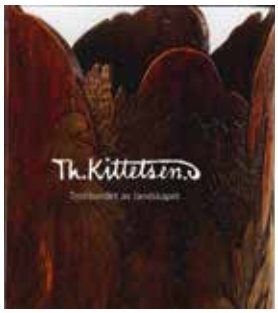

2007

Trollbundet av landskapet (2007)
Jubileumsutstillingen «Trollbundet av landskapet» for kunstnerens 150 års fødselsdag på Koboltgruvene i 2007 ble ledsaget av en katalog på 104 sider gjennomillustrert med fargegjengivelser av alle de 31 innlånte arbeidene og egen samling.

Kunsthistoriker Aud-Kristin K. Haldorsen skrev en introduksjonstekst om Kittelsens liv og produksjon, mens kunsthistoriker David Aasen Sandved skrev en spesialstudie om Kittelsens til jugendstilen.

2014

Th. Kittelsen 1857-1914 (2014)
Katalog for utstillingen i 2014 ble publisert ved et arrangement på Nasjonalbiblioteket 24. april 2014.

Bokens 168 sider inneholder essays av Jan Erik Vold («Ekorn i sprang»), Arnhild Skre («Kittelsens livsmyte og andre sannheter»), Trond Berg Eriksen («Theodor Kittelsen – kunstner og illustratør»), Jérôme Lefèvre («Fristet av ensomheten – hvorfor Th. Kittelsen kommer til å være tidløst aktuell»), Svein Strømmen («Den lyse pesten»), Unni Wikan («Evighetens synsvinkel»), Hans Fredrik Dahl («Stillhetens rike»), Finn Skårderud («Det lekne norske mennesket – melankoli og humor hos Th. Kittelsen») og Per Inge Torkelsen («Theodor Kittelsen som humorist»).

Boken har 150 illustrasjoner, i hovedsak av innlånte arbeider til utstillingen, men også fra egen samling.

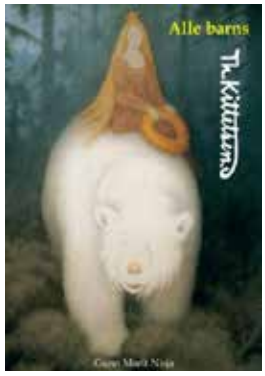

2014

Alle barns Th. Kittelsen (2014)
I 2014 ble også forfatter Gunn Marit Nisjas bok om Th. Kittelsen for barn publisert. Boken forteller med enkle ord Kittelsens livshistorie og er gjennomillustrert i farger.

Th. Kittelsen
Theodor Kittelsen 1857-1914

Nettressurser og sosiale media

Blaafarveværket administrerer og leverer innhold til nettsidene www.theodorkittelsen.no og facebook.com/thkittelsen i samarbeid med kunstnerhjemmet Lauvlia.

Utlån fra samlingen til utstillinger i inn- og utland

Blaafarveværket fører en åpen utlånspolitikk. Både i vinterhalvåret og i sommermånedene har vi kunnet bidra til utstillinger der Kittelsen har vært presentert:

2017:	*The Lost Museum*, Kunsthall Oslo / Munchmuseet i Bevegelse, Oslo
2016:	*Liv og død – folk og trolde*, Storm P. Museet, Frederiksberg, Danmark *
2016:	*Kragerø 350 år*, Kragerø Faste Billedgalleri, Kragerø
2015-16:	*Symbolism and Decadence*, Prins Eugens Waldemarsudde, Sverige *
2015:	*Svartedauen*. Lauvlia, Sigdal
2014:	*Th. Kittelsen – 100 år etter*, Lauvlia, Sigdal
2013-14:	*Th. Kittelsen – Saga och Romantik*, Rackstadmuseet i Arvika, Sverige
2013:	*Altars of Madness II*, Le Confort Moderne Poitiers, Frankrike *
2013:	*Altars of Madness I*, Casino Luxembourg – Forum d'art Contemporain, Luxembourg *
2011-12:	*Har dyrene sjel?*, Bergen Kunstmuseum *
2011:	*Nordic Darkness*, Kristinehamns Konstmuseum, Sverige *
2011:	*Troll*, Telemarksgalleriet
2009-10:	*Sort romantikk*, Nordnorsk Kunstmuseum, Tromsø *
2009:	*Kittelsen og Moe*, Bomuldsfabrikken, Arendal
2008:	*Strek i bevegelse*, Lillehammer Kunstmuseum *
2006-07:	*Th. Kittelsen*, Jugendstilsenteret, Ålesund
2009:	*Once Upon a Time. Walt Disney – The Sources of Inspiration for the Disney Studios,* Helsinki city Art Museum, Finland *
2008:	*Walt Disneys wunderbare Welt und ihre Wurzeln in der europäischen Kunst*, Kunsthalle der Hypo-Kulturstiftung, München, Tyskland *
2007:	*Jubileumsutstilling*, Lauvlia, Sigdal
2005	*Theodor Kittelsen. Eventyrlige bilder*, Trondheim Kunstmuseum
2005-06:	*En skogens poet bland bergstroll och sagofåglar, Theodor Kittelsen 1857-1914*, Norrköpings Konstmuseum, Sverige
2004:	*Th. Kittelsen – Fra Lofoten til Eventyrland*, Nordnorsk Kunstmuseum, Tromsø*
2003:	*Theodor Kittelsen*, Lillehammer Kunstmuseum

Utstillinger som er ledsaget av særskilte publikasjoner er merket med stjerne (*).

Samlingen på Kittelsen-museet, Koboltgruvene

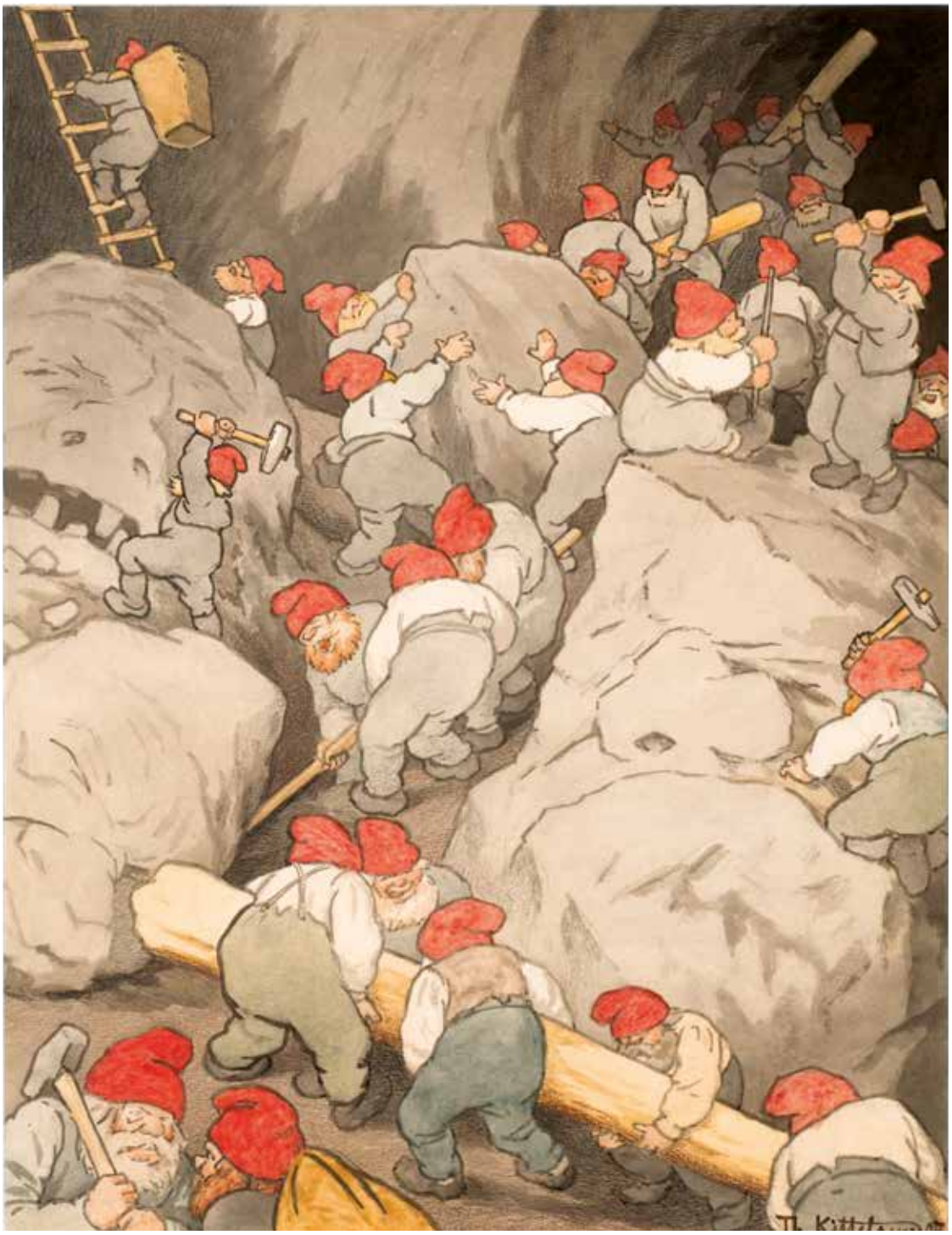

I nissegruvene. 1907

Blandingsteknikk, 44,5 x 33,5 cm.
MBV.04082

Fra Aarets Maaneder. Februar, 1890

Blandingsteknikk, 29 x 34,5 cm.
MBV.04098

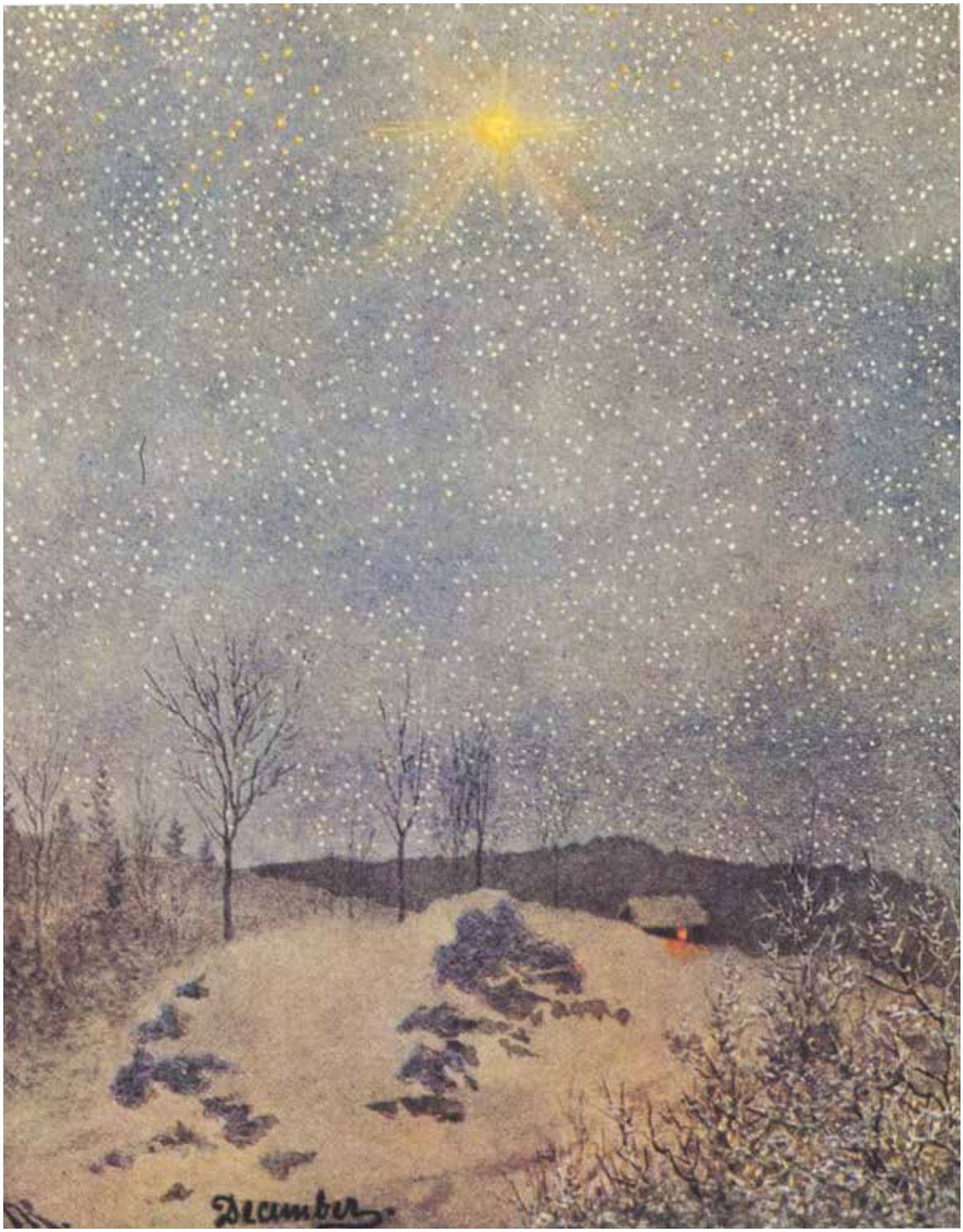

Fra Aarets Maaneder. December, 1890

Blandingsteknikk, 36,7 x 29 cm.
MBV.04099

Stjerneskinn en vinternatt

Blandingsteknikk, 38 x 33 cm.
MBV.04100

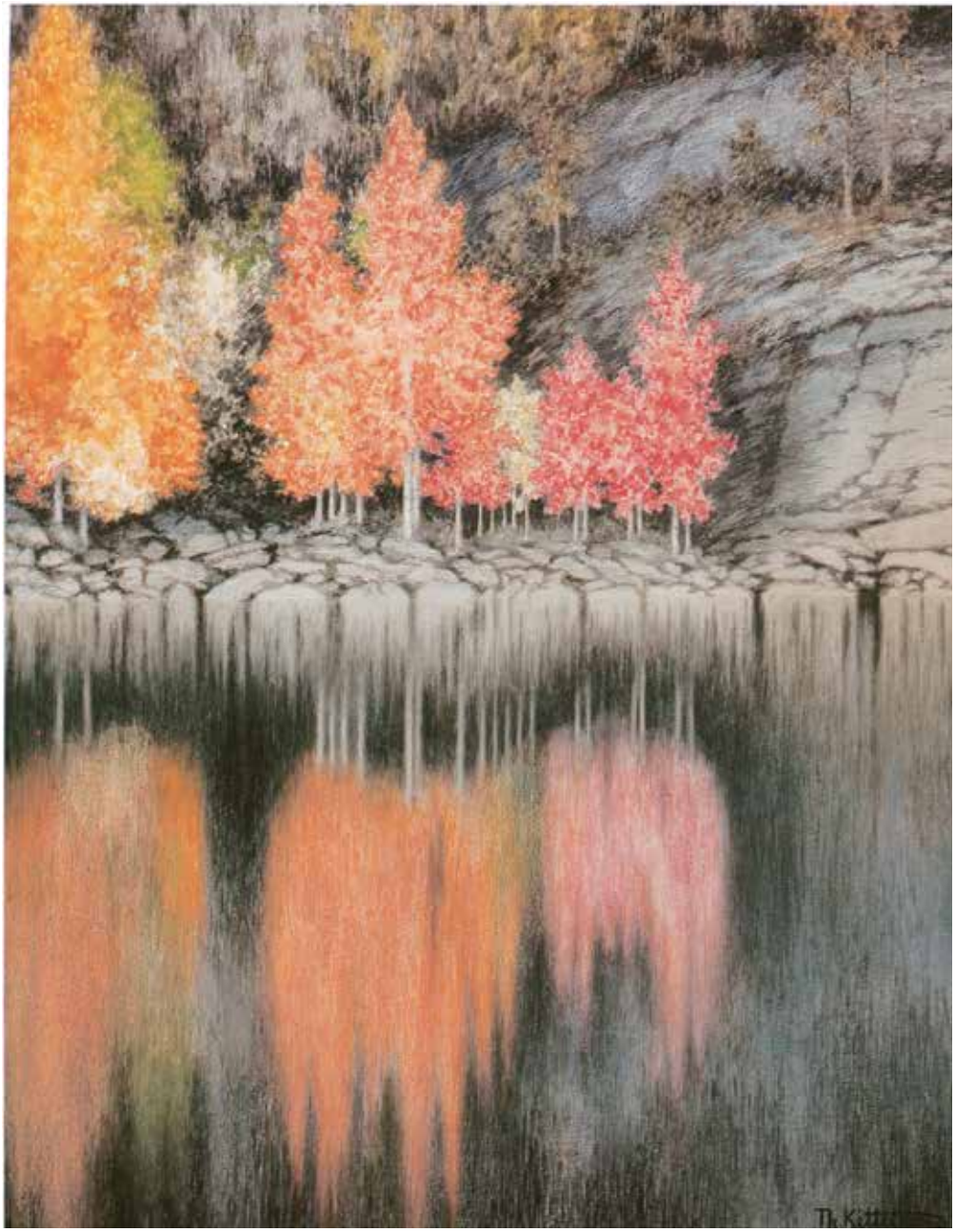

Når aspen blør, 1905

Blandingsteknikk, 61 x 48 cm
MBV.04107

Andersnatten ved Soneren

Blandingsteknikk, 34 x 50 cm.
MBV.04059

Nøkken som hvit hest, 1909

Blandingsteknikk, 90 x 140 cm.
MBV.04070

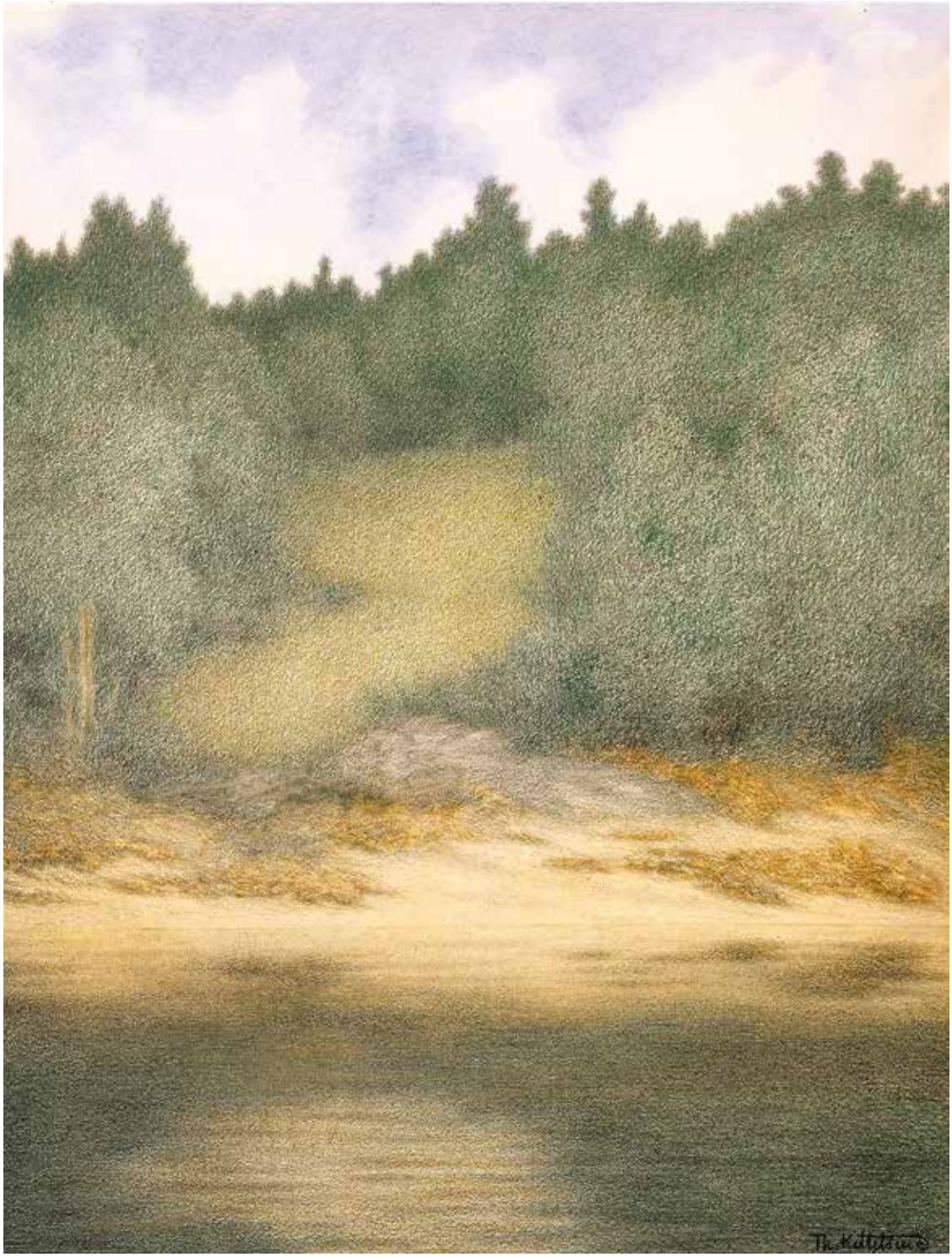

Skoglandskap med tjern

Blandingsteknikk, 61 x 48 cm.
MBV.04060

Soleglad, 1907

Blandingsteknikk, 43,5 x 67 cm.
MBV.04103

Å hutte tu! 1903

Blandingsteknikk, 80 x 54,5 cm
MBV.04069

Nyttårsny, 1905

Blandingsteknikk, 44 x 67 cm
MBV.04072

Båneberget med to sommerfugler, 1910

Akvarell og blyant, 45 x 78 cm
MBV.04064

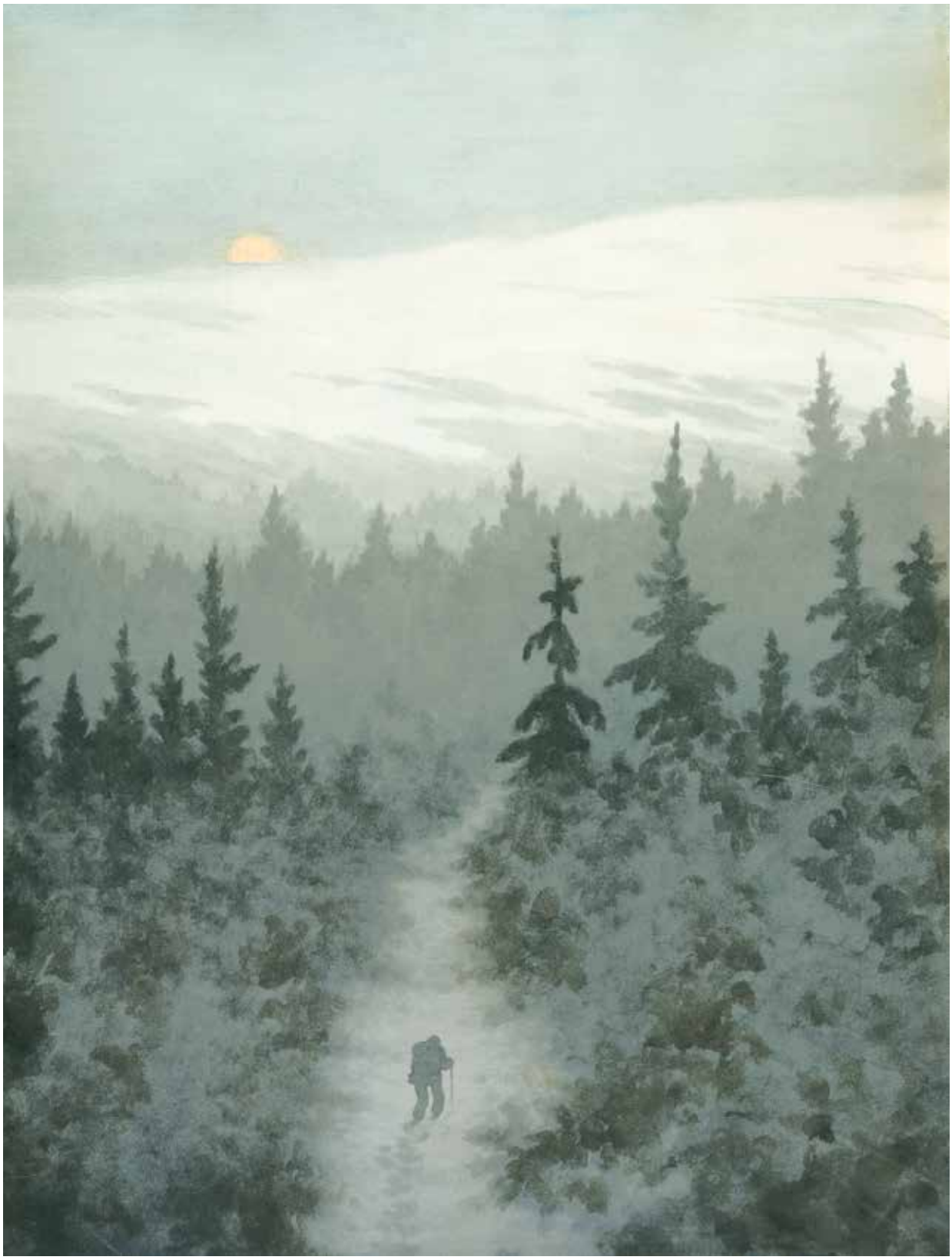

Husmand, 1913

Blandingsteknikk, 84 x 56 cm
MBV.04071

Fra Lauvlia, Sigdal, 1904

Blandingsteknikk, 43 x 66 cm
MBV.04086

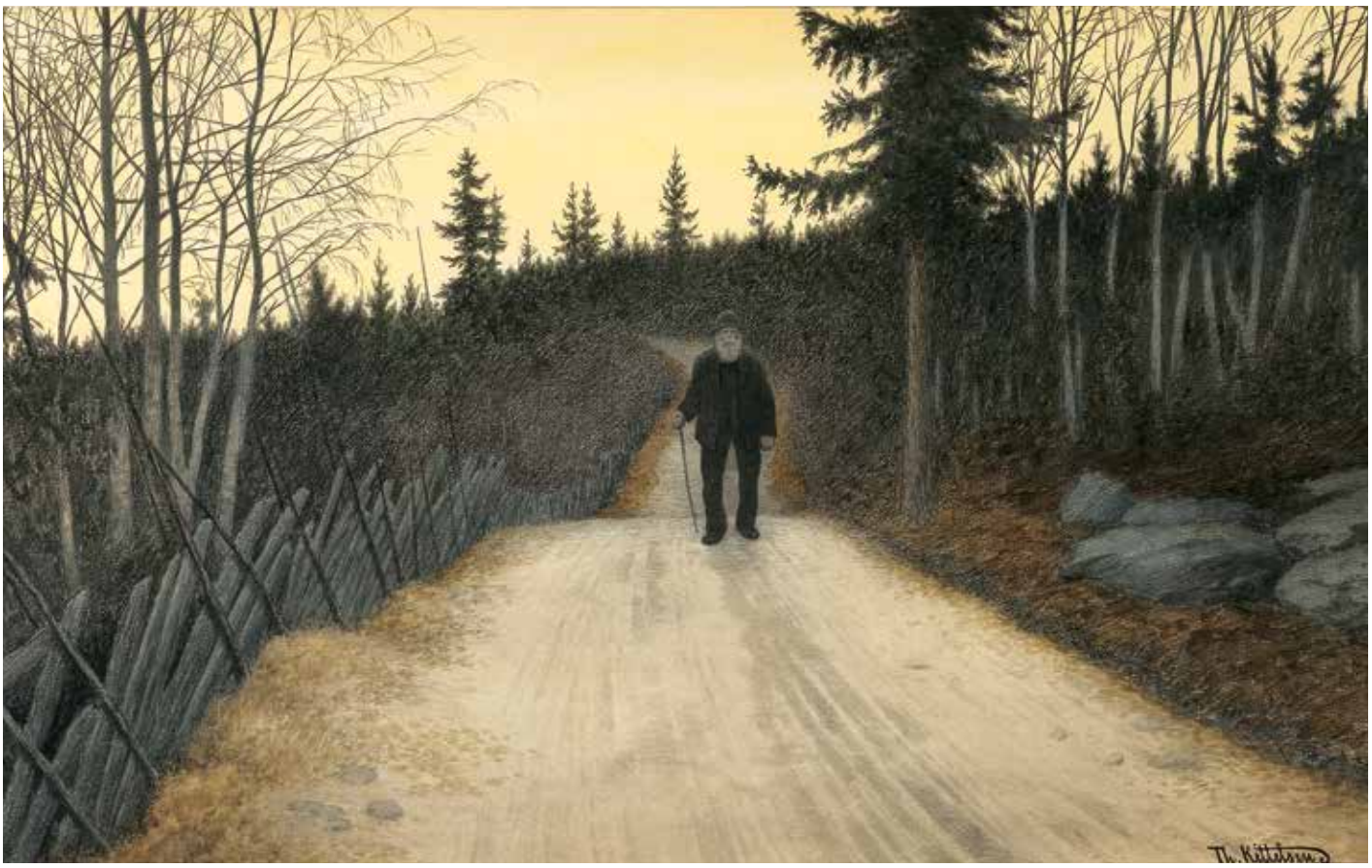

Gamleveien

Blandingsteknikk, 41 x 67 cm
MBV.04073

En bondebegravelse
Tusj, 22 x 29 cm.
MBV.04008

Daulars
Tusj og blyant, 27 x 38 cm.
MBV.04087

Skogtrold

Blandingsteknikk, 59 x 47 cm.
MBV.04068

Ekorn og katt, 1893

Tusj og penn, 27 x 19 cm.
MBV.04089

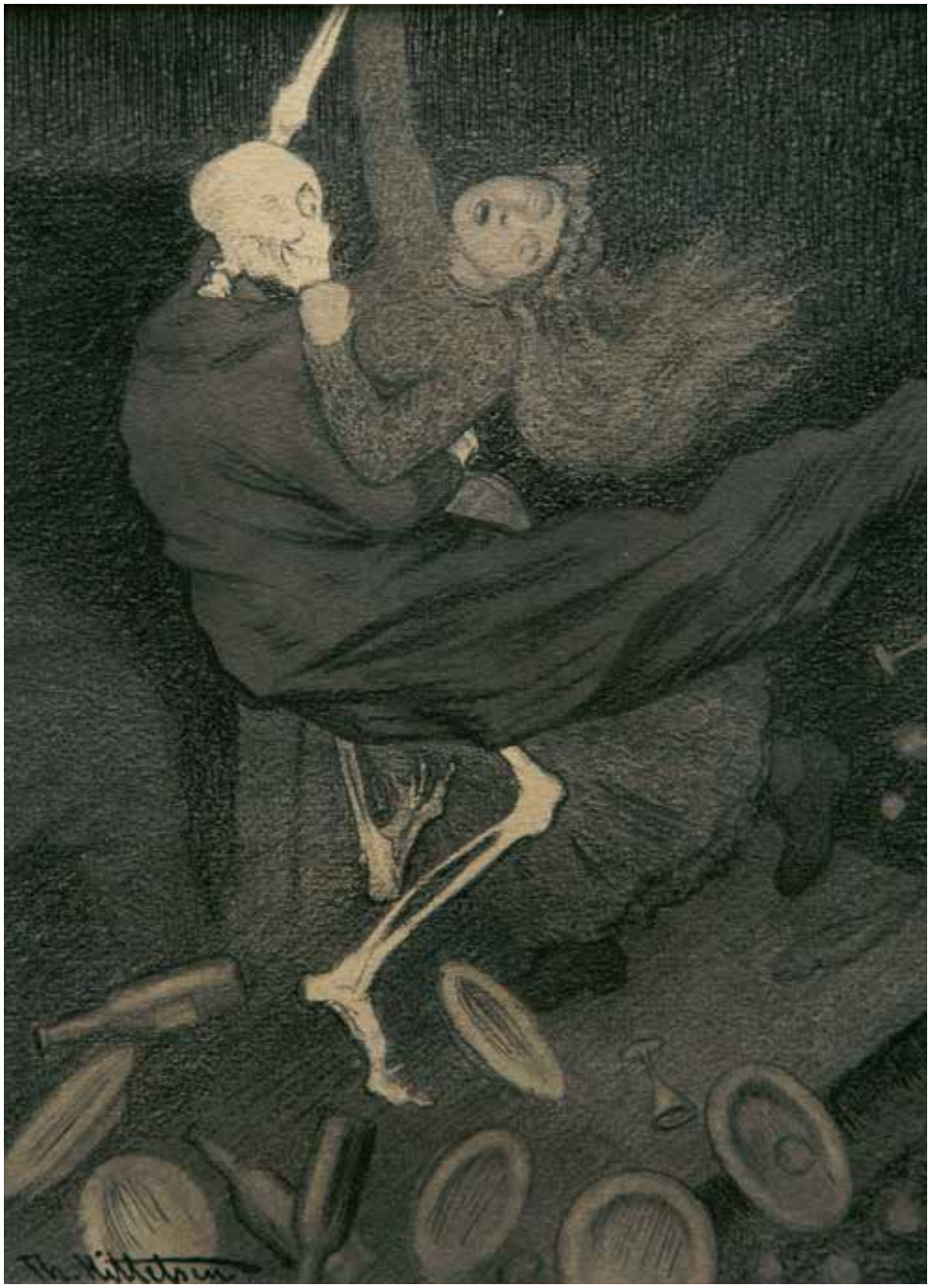

Danse macabre

Tusj, penn og lavering, 22,3 x 18 cm.
MBV.04080

Krambodgutten med gammelostlasten

Blyant og lavering, 29 x 19,5 cm.
MBV.04084

Jomfru Maria og svalen

Blyant og lavering, 29 x 21 cm.
MBV.04083

Den store eken som
skygget for kongens slott
Blyant, 22,5 x 16,5 cm. MBV.04050

Askeladden og Kongen
Blyant og lavering, 30 x 24 cm.
MBV.04049

Slutvignet til Guldslottet
som hang i luften
Tusj, 25 x 25,5 cm.
MBV.04074

Bonde Værskjegg
Blandingsteknikk, 25 x 31 cm.
MBV.04105

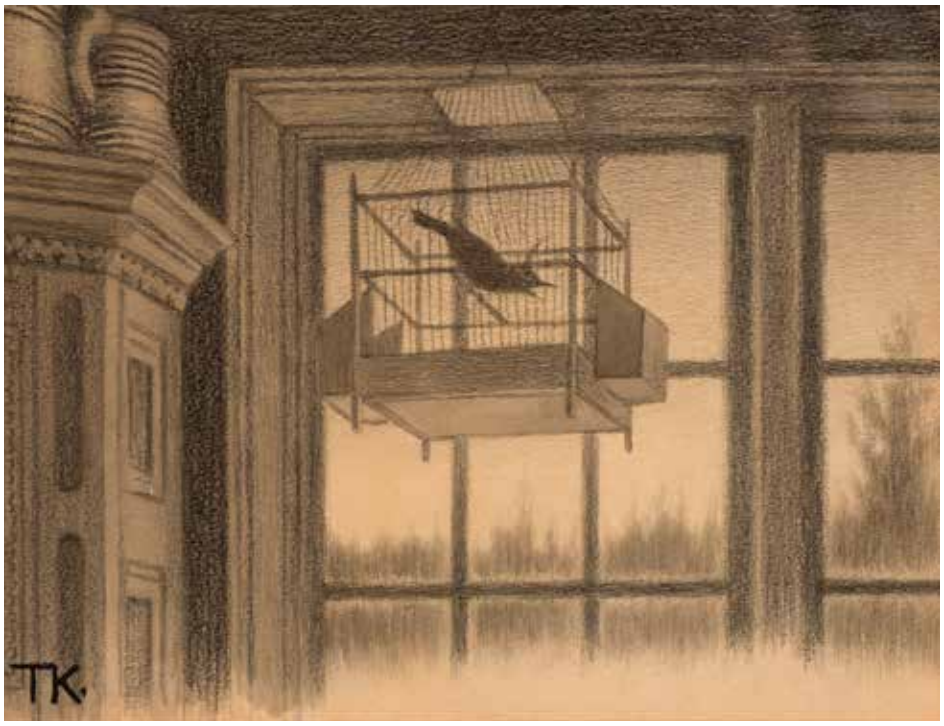

Kjæresten i skoven
Blyant, 15 x 19 cm.
MBV.04090

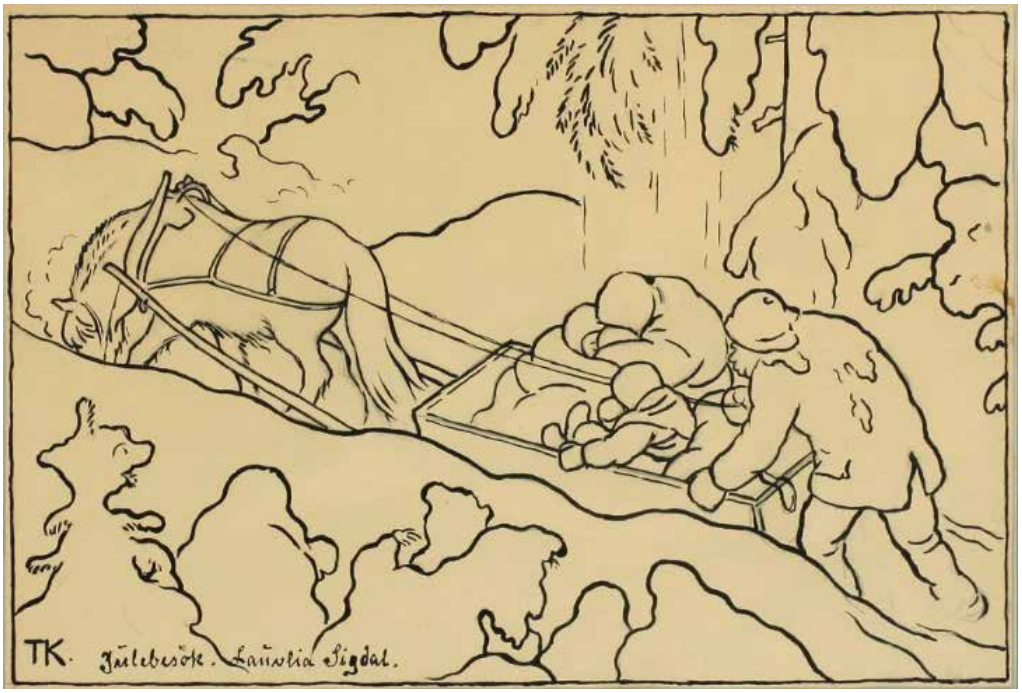

Julebesøk, Lauvlia
Tusj og blyant, 26 x 39 cm.
MBV.04095

En taler ved stegen
Akvarell og blyant, 25,5 x 17,5 cm.
MBV.04093

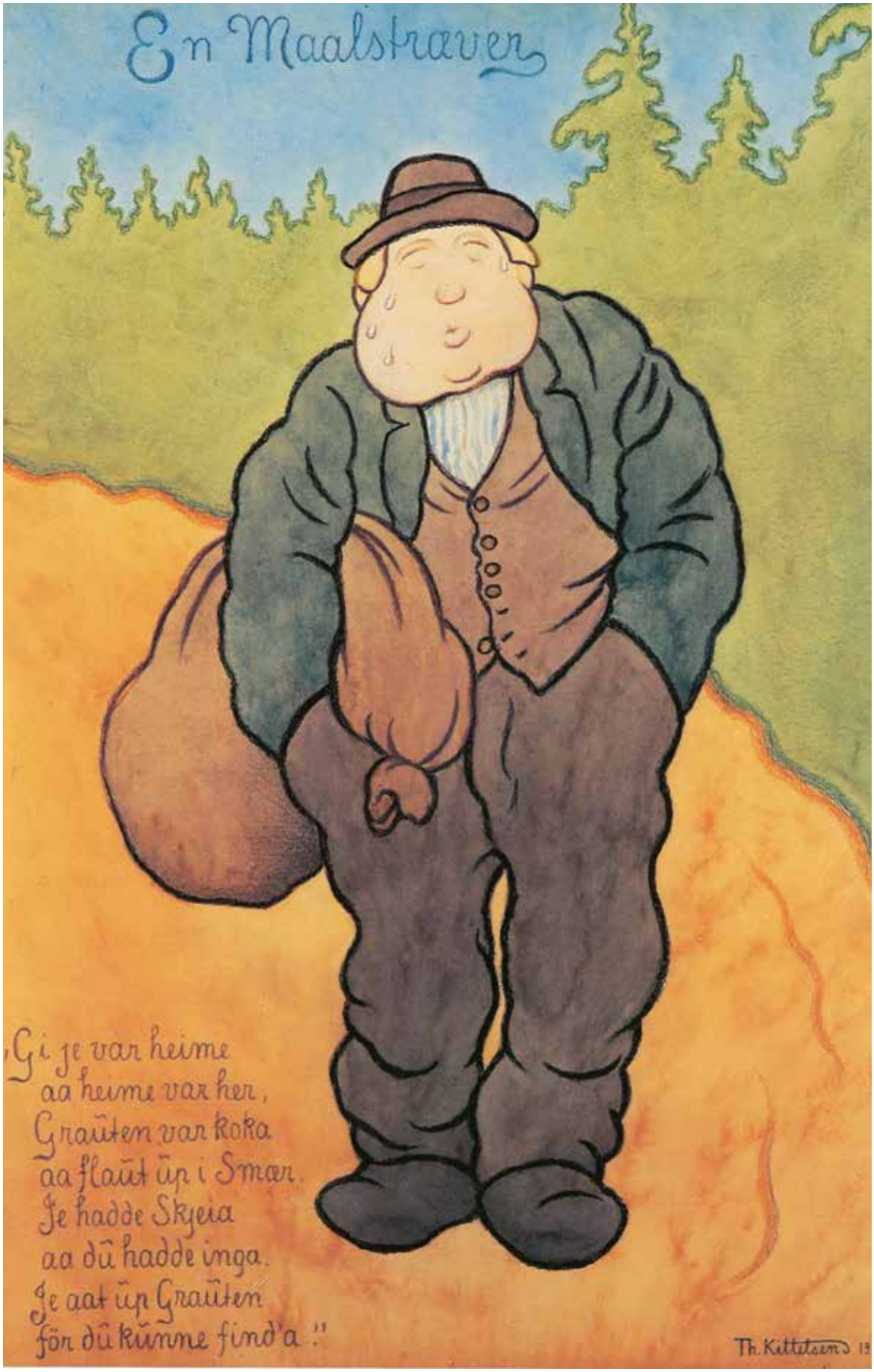

En Maalstræver, 1910

Blandingsteknikk, 110 x 80 cm. MBV.04065

Olav den hellige dreper helligdommen
Bemalt kubbestol, 75 x 60 cm. MBV.04013

Kubbestol med eventyrmotiver

Skåret kubbestol, 95 x 60 cm. MBV.04027

Ormen risler under lyng
Skåret frise med separat fugl, 120 cm. MBV.04020

Olav den Hellige-frisen
Bemalt frise, 90 cm. MBV.04025

Flaggermusen
Treskåren frise, 180 cm. MBV.04017

Dragen
Utskåren og bemalt frise, 90 cm. MBV.04019

To drager med måneansikt
Utskåren frise, 150 cm. MBV.04018

Troll med glassøye
Papirkurv, 75 x 50 cm. MBV.04014

Sommerfugl
Bemalt tre, 37 x 20 cm.
MBV.04015

Metusalem
Utskåren og bemalt figur,
65 cm. MBV.04022

Spaserstokk fra Skaatø
Rikt dekorert, sølvholk, øyne i agat og
tullit, 65 cm. MBV.04022

Kunstnerens arbeidsbord
Utskårne detaljer, 85 x 228 x 82 cm. MBV.04021

Sjakkbrett
Bemalt tre, 60 cm diameter.
Håndskårne og dekorerte figurer 7-9 cm. MBV.04042

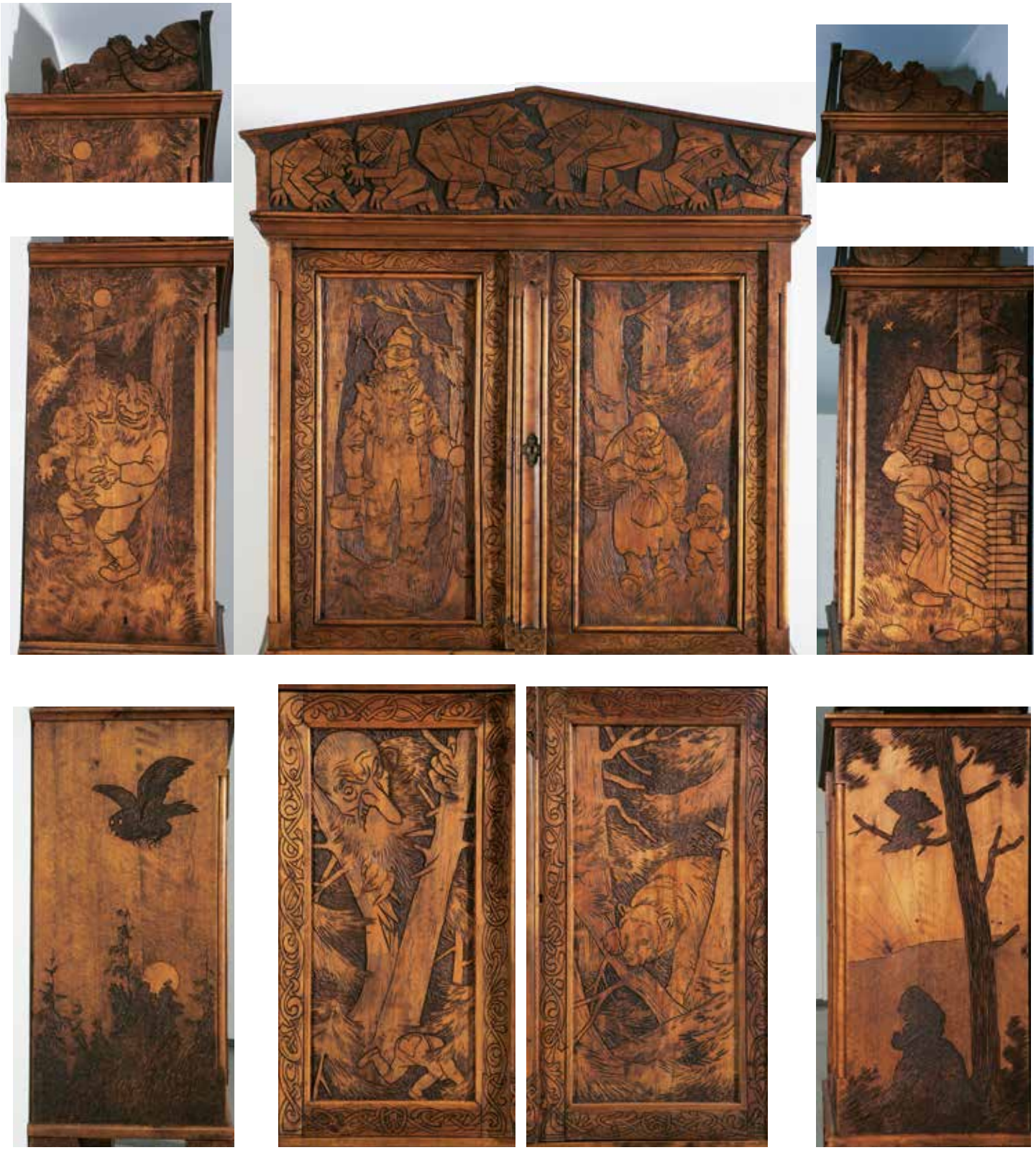

Detaljer fra bokskapet

Bokskap med eventyrmotiver

Utskårne motiver på alle flater, 250 x 115 cm. MBV.04016

Friser med Kittelsens Holmenkollen Turisthotel-figurer
skåret av Johan Borgersen

MBV.04097

Utkast til dekorasjoner bl.a. i Holmenkollen Turisthotel, også benyttet til Garborgs Haugtussa i Pan.

Ni tusjtegninger,
20 x 29 cm og mindre.
MBV.04085

Kisteguld, 1892

Olje på lerret, 65 x 98,5 cm. MBV.04063

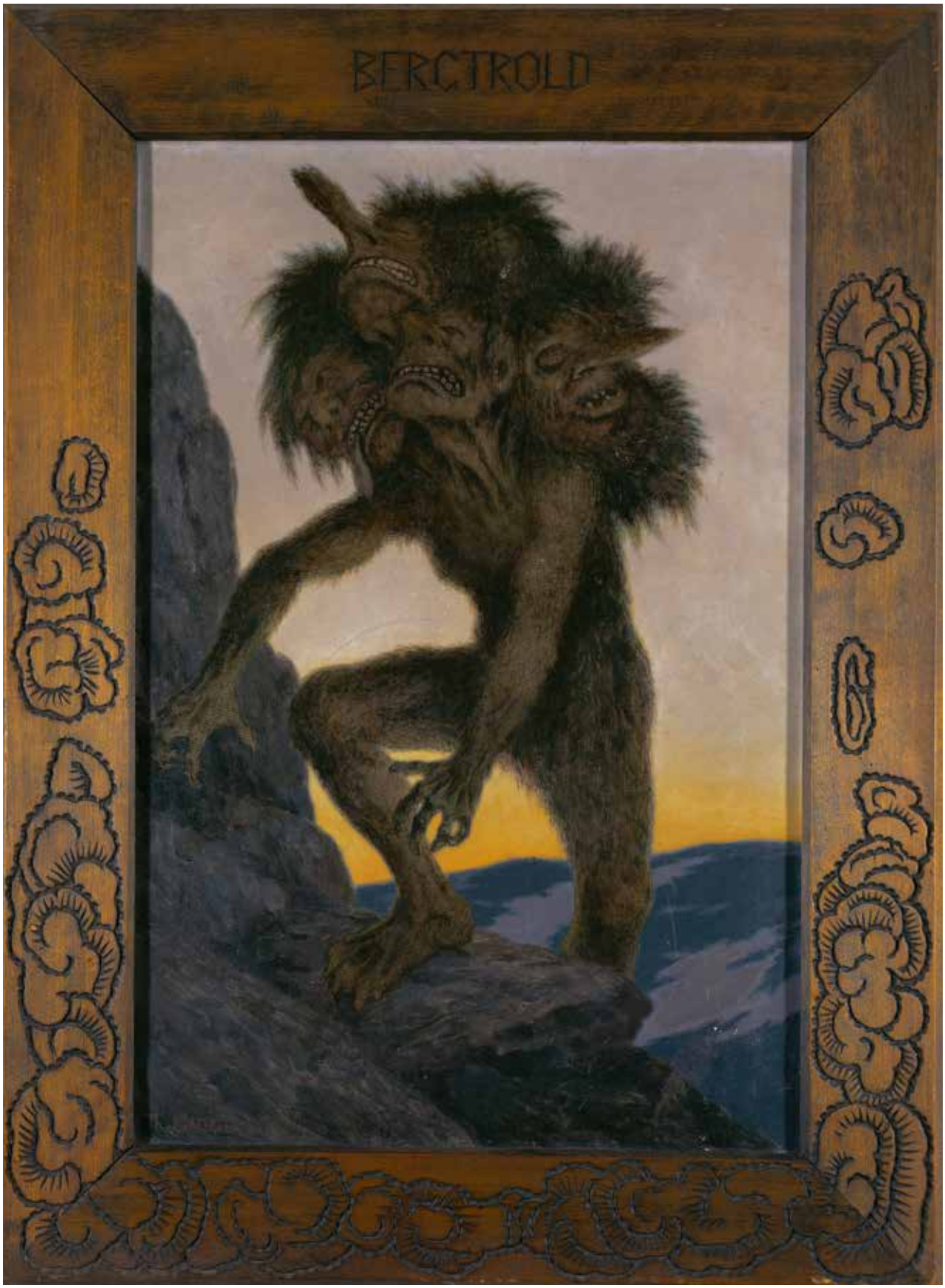

Bergtrold, 1905

Olje på lerret, 45 x 68 cm, med egenhendig utskåren treramme. MBV.04005

Tusjflaskeholder

Utskårne detaljer, 10 cm. MBV.04023

Hustavle

Bemalt, utskåret tre med dekor.
MBV.04076

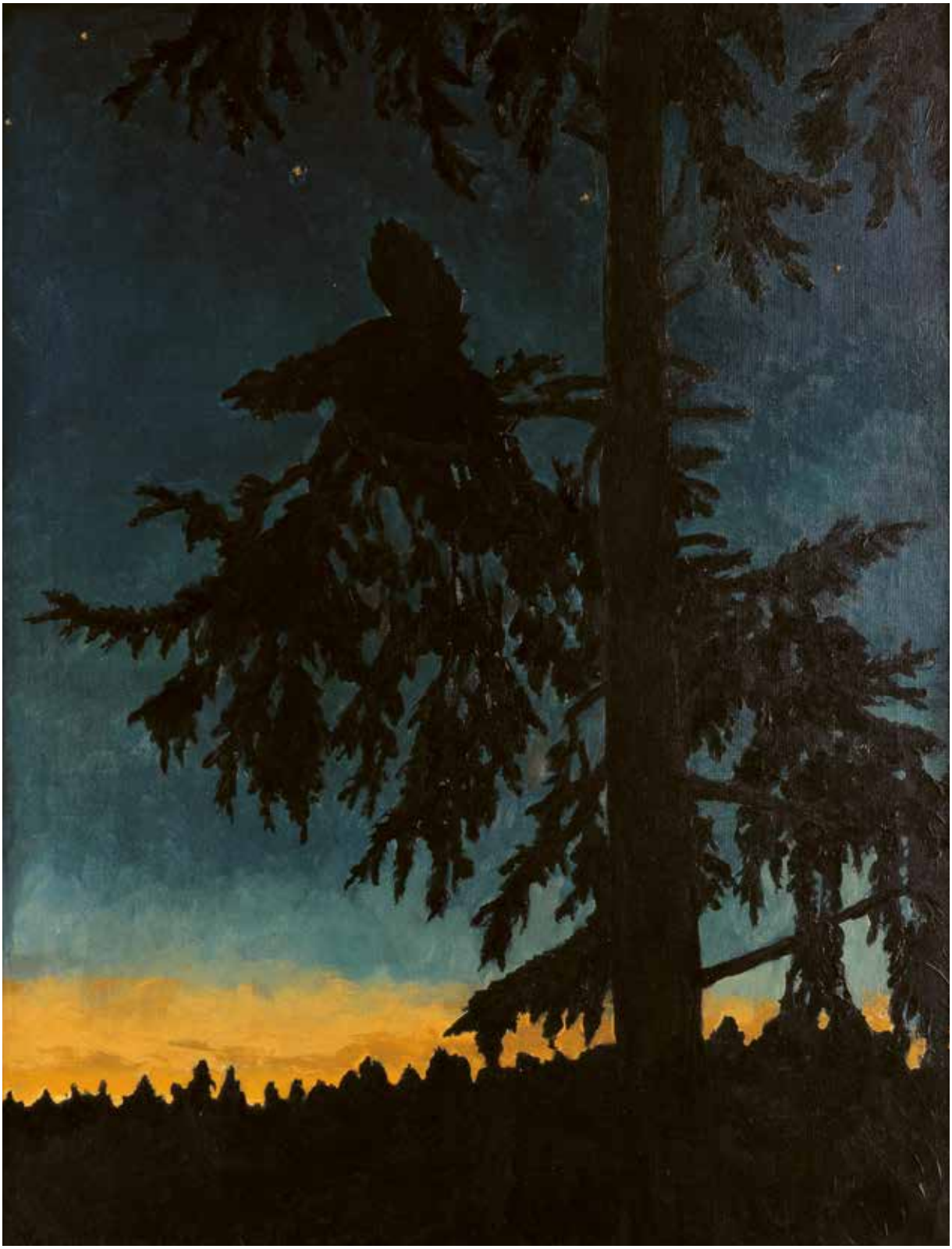

Trollfuglen / Tiur i topp, 1895

Olje på lerret, 74,5 x 57 cm. MBV.04062

Nykene (Fuglebjerget) seet fra Skomvær, 1887

Tusj, 29 x 45 cm.
MBV.04100

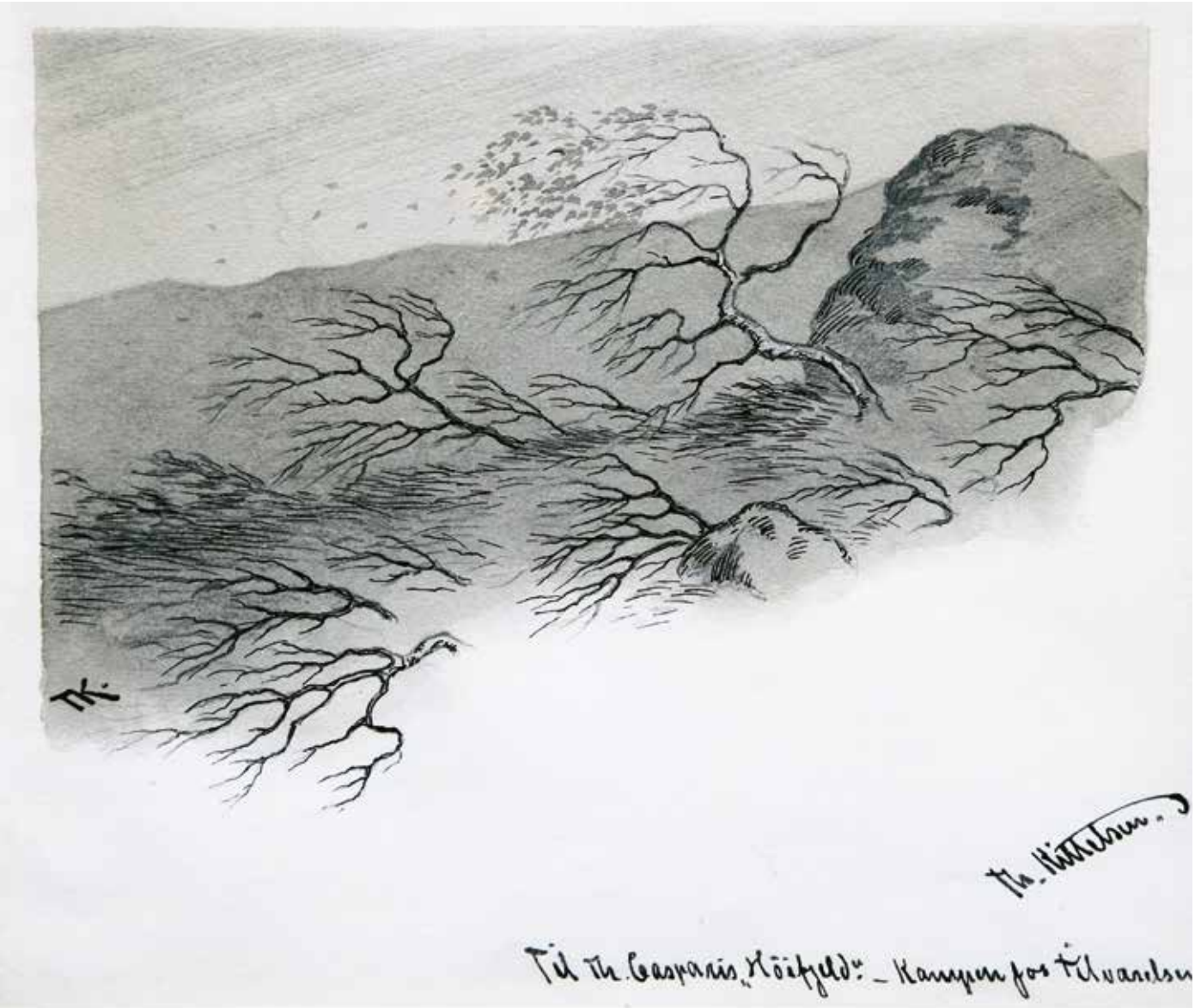

Kampen for tilværelsen. Høifjeld

Penn og lavering, 23 x 28 cm.
MBV.04079

Glædelig Jul og Godt Nyttaar!

Tusj og blyant, 12 x 7,5 cm
MBV.04096

Vølund Smed

Tusj og blyant, 29,5 x 41 cm.
MBV.04012

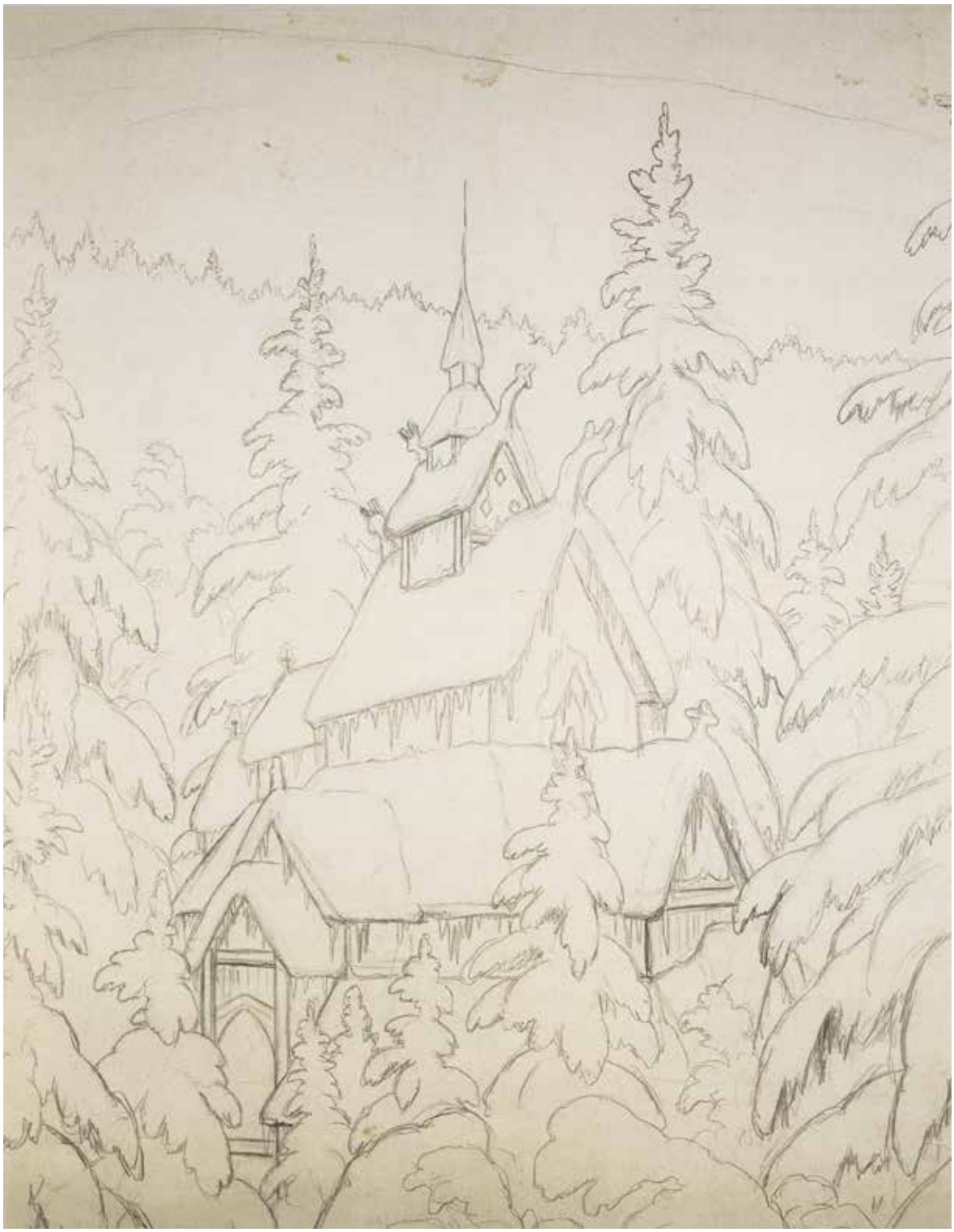

Kirke i sne

Blyant, 58 x 45 cm
MBV.04010

Dompap

Blyant, 51,5 x 39 cm
MBV.04009

Hundemordet

Penn og lavering på papir (13 ark)
MBV.04011

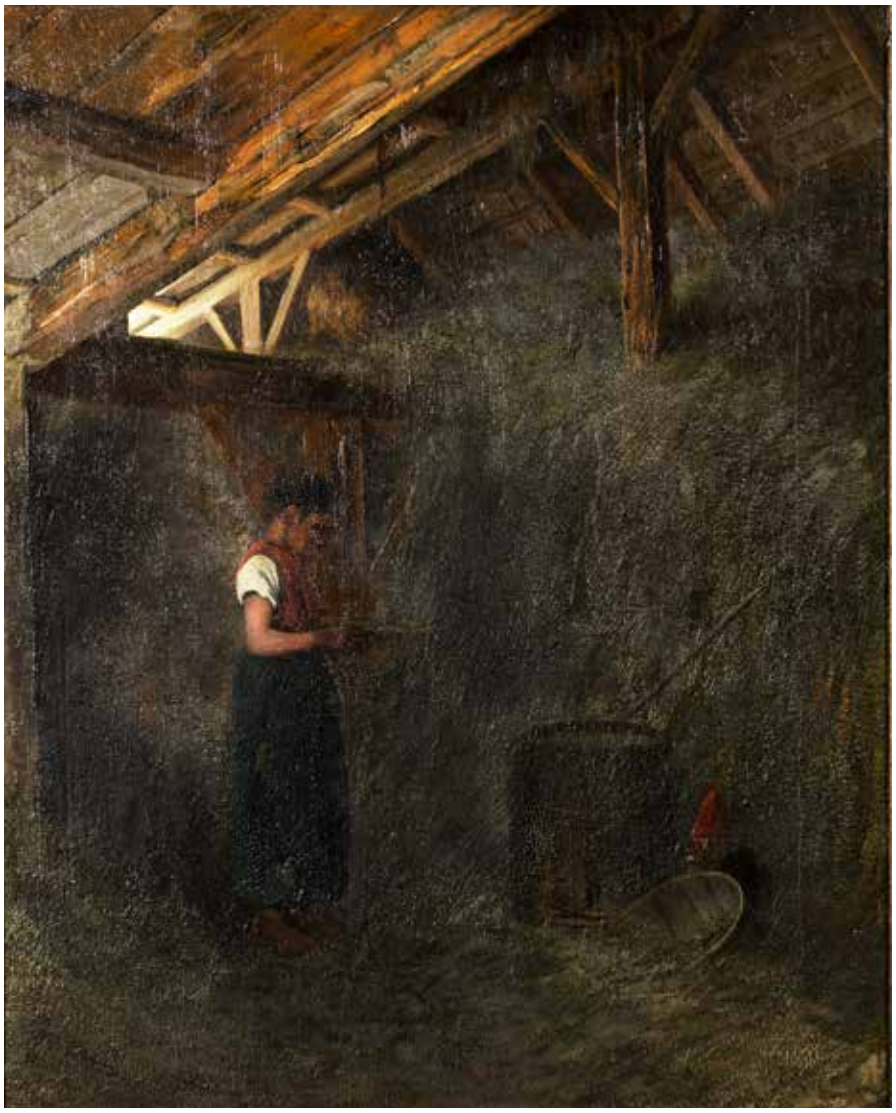

Pike og nisse, 1881

Olje på lerret, 59,5 x 47,5 cm.
MBV.04078

Nøkken Litografi, O. Ruud, 33,5 x 51 cm. MBV.04051

Øde Litografi, O. Ruud,
47,5 x 36,6 cm. MBV.04052

Trollfugl
Litografi, O. Ruud, 47 x 36 cm. MBV.04104

Hellebekk i Sigdal
Litografi, O. Ruud, 44,5 x 67,5 cm. MBV.044054

Du slette tid!
Prøvetrykk og treblokk,
23 x 15,5 cm. MBV.04024A+B

Soria Moria Slot
Litografi, Hans Holm, 34 x 51,5 cm. MBV.04053

Øvrig:

Det tilfredse skrin. Bemalt og dekorert tre, 13,5 x 14 x 11,5 cm. MBV.04039
Søren lysestake. 14 cm. MBV.04030
Padde. Gullforgylt og tørket, 12 cm. MBV.04046
Bjørneskalle. MBV.04047
Asbjørnsens Minneplakett. Bemalt gips. MBV.04048
Papirkniv og saks. 38 cm. MBV.04037A+B
Peispuster. Utskåret motiv.
Stokk. Vridd tre, 82 cm. MBV.04040
Staffelier, paletter, pensler, malerskrin.
Bøker skrevet og/eller illustrert av Th. Kittelsen.
Syv brev til forskjellige mottakere.

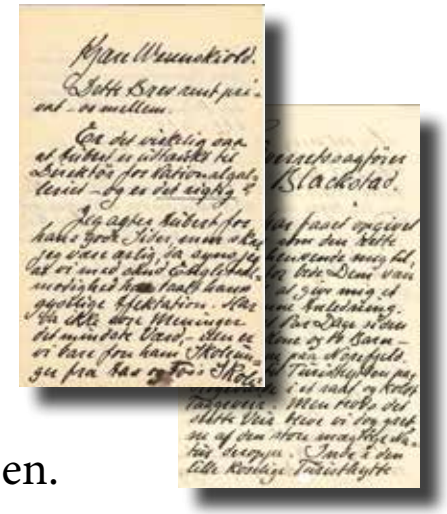

Deponerte arbeider

I venteværelset, 1883

Olje på lerret, 80 x 65 cm.
Sparebankstiftelsen DnB / Dextra Artes.
Deponert på Kittelsen-museet.

På veien til gilde i Troldslottet, 1904

Blandingsteknikk, 47,5 x 62 cm.
Sparebankstiftelsen DnB / Dextra Artes.
Deponert på Kittelsen-museet.

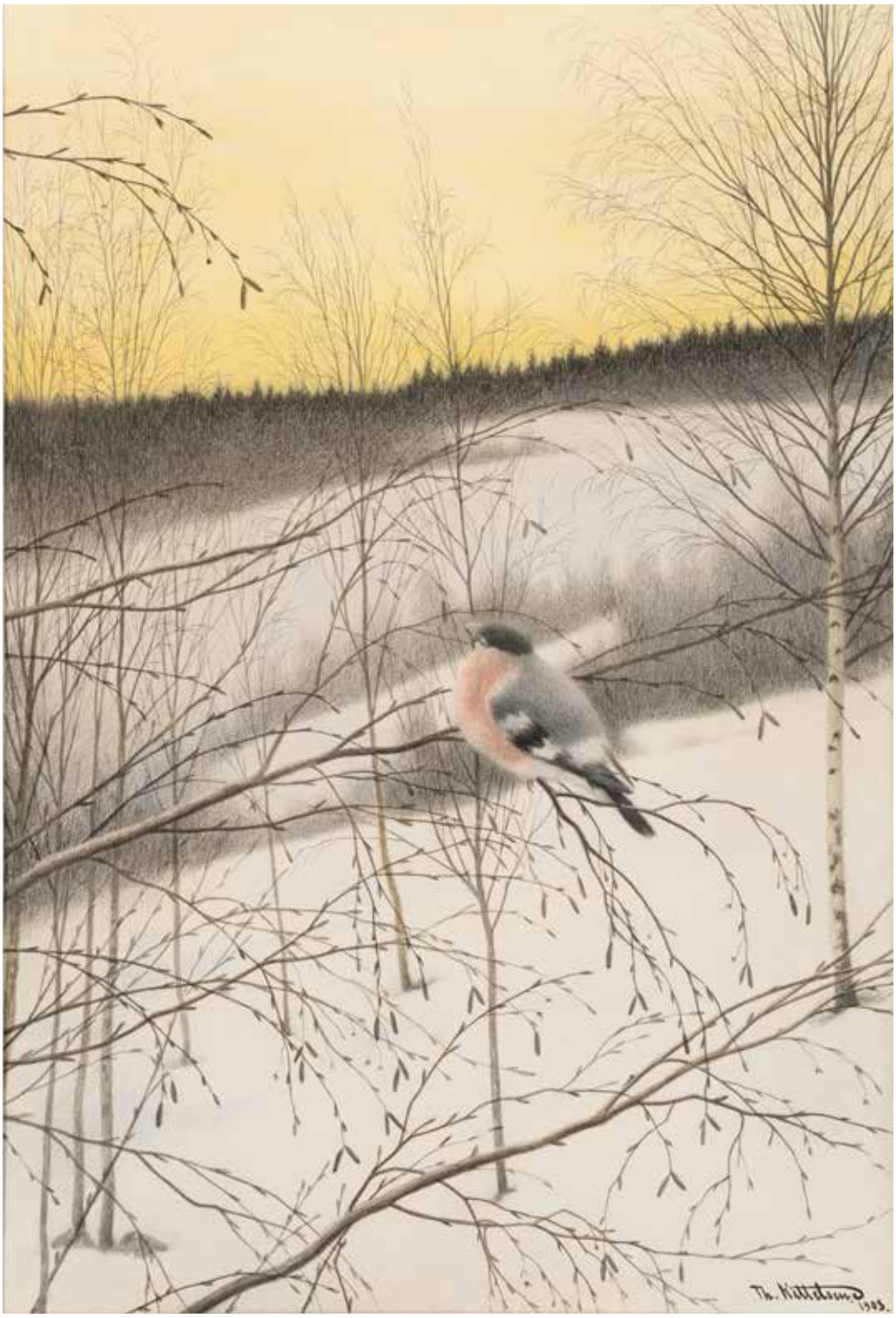

Dompap. Morgengry, 1903

Blandingsteknikk, 67 x 45 cm.
Sparebankstiftelsen DnB / Dextra Artes.
Deponert på Kittelsen-museet.

www.theodorkittelsen.no
www.blaa.no

Post: Blaafarveværket * Magnesittbakken 25 * NO-3370 Vikersund * Tel +47 / 32 77 84 80